

תמונת מצב

פריכים

הריאלי בחיפה, בוויאר בירושלים, אוסטרובסקי ברעננה. בעצם כמעט כל בית ספר שאתם מכירים ונבנה לפני 1980, אז החלה הבנייה לפי תקן רעידות אדמה, נמצא ברשימת 1,672 בתי הספר שדורשים חיווק (הרשימה המלאה הגיעה לידי "מוסף כלכליסט" ומתפרסמת באתר "כלכליסט").

"רשימת בתי הספר הפריכים", מונח שטבע פיקוד העורף, עמדה במרכזו של דו"ח שחובר בסוף 2010 בידי ועדת ההיגוי הבינמשרדית להיערכות לטיפול ברעידות אדמה. "חיווק מבנים הוא אחד האמצעים החשובים ביותר לצמצום הניגון בנפש וברכוש עקב רעידת אדמה", נכתב בדו"ח. לפי האמור בו, הממשלה הקציבה לחיווק מבני ציבור (ובכללם בתי הספר) כ-140 מיליון שקל לשנה, ובסך הכל כ-3.5 מיליארד שקל ב-25 שנה.

זה היה יכול להיות סיפור לא שגרתי על טיפול ממשלתי רציני בעניין של פיקוח נפש, אלמלא התברר שאף שחלק מהכסף כבר הוקצה, פשוט לא משתמשים בו – עד היום לא חווק אף לא בית ספר אחד. לכל היותר בוצעו סקרים, בדיקות ועבודות תכנון. "משרד החינוך מסכן את חיי התלמידים כי הוא לא עומד בתוכנית שהוא עצמו הציג", אמרה ח"כ רונית תירוש, יו"ר ועדת המדע והטכנולוגיה, בדיון בוועדה במרץ. מנהל אגף בינוי במשרד החינוך אסף דטנר הסביר לה כי הכסף אמנם קיים, אבל אין "תורה" לחיווק מבנים ואין מספיק מהנדסים בעלי הכשרה מתאימה וידע בתקנים לחיווק. "אף גוף לא התמודד עם זה", אמר, "זה הזמן של הלימוד, שבו לומדים את התהליך ולומדים את הטעויות". בעלי תפקידים אחרים חיוקו את

עמדתו: הבעיה היא לא תקציבית, היא היעדר בסיס הנדסי. זה השלב שבו סיפור החלם מקבל עוד טוויסט מפתיע. לאחר שהבינו שלחיווק בתי הספר ידרשו שנים, בוועדת ההיגוי הגו פתרון זמני: מערכות ההתרעה מפני רעידות אדמה, שאמורות לספק התרעה מוקדמת לתלמידים עשרות שניות לפני הרעש. רעיון טוב, אבל התקנה שנגזרה ממנו מחייבת התקנת מערכות התרעה כאלו בבתי ספר חדשים שנבנים כעת, ומרגלת על בתי הספר הישנים, הפריכים, שסכנת הקריסה שלהם היא הגדולה ביותר. יש אמנם תוכנית להקים מערכת התרעה ארצית, אבל גם פיתוח והקמה של מערכת כזאת אמור לקחת כמה שנים. הגורמים המטפלים בנושא מודעים לבעיה, וכבר המליצו להקצות תקציב חד-פעמי להתקנה מיידית של מערכות התרעה בבתי הספר הפריכים מתוך אותו תקציב המוקצה לחיווקם.

ממשיכים: במאי החליטה ועדת השרים להיערכות לטיפול

ברעידות אדמה על הקמת מערכת התרעה ארצית לרעידות אדמה ("תרועה") ולצונאמי ("מים אדירים"). כחלק מהפרויקט, שתוקצב ב-25 מיליון שקל ואמור להתבצע בתוך שנתיים, משרד החינוך אמור לרכוש עד 5,000 "כורזיות" – מערכות שנועדו לקבל אות מהמערכת המרכזית ולהתריע מפני רעידת אדמה. העלות הכוללת של אלו תהיה עד עשרת אלפים שקל ליחידה, והן יותקנו בעדיפות ראשונה באותם 1,600 בתי ספר ישנים.

שוב נדמה שזהו פתרון, לפחות חלקי, גם אם הוא נראה אל-גנטי כמו גירוד באוזן שמאל ביד ימין. אלא שמתברר שהגוף שאמור לתכנן, להקים ולתפעל את הפרויקט הארצי הוא מינהל המחקר במדעי האדמה והים במשרד האנרגיה. גורמים המעוררים בים בתהליך טענו בפני "מוסף כלכליסט" כי מדובר בגוף מחקרי שכלל אין ביכולתו להקים מערכות כאלה, מה שעלול לעכב את

ביצוע הפרויקט. המשמעות היא שבתי הספר הפריכים עלולים להישאר נטולי חיווק ונטורי לי התרעה עוד זמן רב. לדברי אותם גורמים, מהסיבה הזאת לא נכון היה לכרוך בין הקמת המערכת הארצית למערכות המקומיות.

אילן פרידלנדר, מנכ"ל ביפר שמשווקת מערכות התרעה מרעידות אדמה, מציע חלופה: לא לחכות למערכת "תרועה", אלא לחבר את בתי הספר למערכת קיימת של ביפר שכבר פועלת, ומבוססת על גדר סיסמית לאורך השכר הסור ריי-אפריקאי. לטענתו, זה גם פתרון זול יותר מהאחרים. "מההיכרות שלנו עם מדינות אחדות בעולם, אנחנו רואים כמה חשובה ההתרעה וכמה השניות הללו יכולות להציל חיים. ההמך חשה הטובה ביותר היא התרעה צבע אדום. אני

לא מבין למה אנחנו מחכים לוועדת החקירה הבאה". לא חייבים לאמץ את החלופה הזאת דווקא, והאינטרס העסקי שעומד מאחוריה ברור. ייתכן שיש חלופות מיידיות אחרות. מה שברור הוא שאנחנו ניצבים בפני מקרה שבו הסכנה וזוהתה מראש, התקציב נמצא, התכנון הושלם, ובכל זאת בעוד ארבעה ימים יחזרו מאות אלפי תלמידים ללמוד ב-1,672 בתי ספר פריכים. משרד החינוך נמסר: "המשרד מתקצב את הבדיקות, התכנון והביצוע, אך אינו מבצע בפועל. הרשויות המקומיות הן המבצעות בהתאם ליכולתן. כיום יש כ-200 בתי ספר בכ-60 רשויות בתהליך בדיקה ותכנון, שניים מהם כבר בביצוע, וארבע עברו להליך של בנייה חדשה. בעניין מערכות ההתרעה, החלטת הממשלה קובעת כי תוקם מערכת התרעה ארצית בתהליך שיחל ב-2013 ויימשך שנתיים".

עמיר קורץ

לצפייה ברשימת
1,672 בתי הספר
בסכנת קריסה סרקו
את ה-Ycode